

Dziennik Rywki Lipszyc

Kategorie: Przedmioty

Do prowadzenia dziennika nakłoniła Rywkę Lipszyc (vide) Sara Zelwer (vide), jej starsza koleżanka i mentorka z kręgu dziewcząt skupionych wokół nauczycielki Fajgi Zelickiej. Pierwszy zapis pojawił się 3 października 1943, a ostatni zachowany - do 12 kwietnia 1944 r. Dziennik nie powstawał regularnie, pojawiają się 94 datowane zapisy. Od pierwszych stron dziennika dostrzega się ogromną wrażliwość autorki, dla której pisanie stało się formą terapii, umożliwiającą konfrontację z najskrytszymi obawami, marzeniami i wspomnieniami. Tekst dziennika przeplatała wierszami i listami adresowanymi do najbliższej przyjaciółki, Sary Zelwer (w dzienniku Surci). Opisywany świat ograniczał się do mieszkania, w którym żyła ze swoją siostrą Cyporą i kuzynkami, grupy przyjaciółek, z którymi spotykała się na zebraniach kółka literackiego, resortu Glazera (vide), gdzie pracowała i uczyła się w tzw. szkółce (vide). Przestrzeń, w której poruszała się Rywka, to zaledwie kilka ulic Starego Miasta: Wolborska, gdzie mieszkała, Franciszkańska, gdzie pracowała, Dworska, gdzie mieściła się Komisja Opieki nad Młodocianymi (vide), oraz kilka pobliskich ulic, gdzie mieszkali jej koleżanki i odbywały się zebrania różnych grup. Autorka najczęściej opisywała wydarzenia z życia rodziny - zarówno bieżące, jak i sprzed wojny. Pisała w bardzo emocjonalny sposób, rzucającą się w oczy cechą rękopisu są długie ciągi kropek i liczne wykrzykniki. Rywka nie tylko kończyła nimi zdanie, lecz także zaczynała. Był to dla niej sposób wyrażania uczuć i ukrywania treści.

Tekst dziennika został zapisany na 57 stronach szkolnego zeszytu w kratkę. Nie zachowała się jego okładka, nie można więc wykluczyć, że przed 3 października były jeszcze jakieś zapisy. Rywka mogła też kontynuować pisanie dziennika w kolejnym zeszycie.

Zapiski były prowadzone w pięknej polszczyźnie. Pojawiają się słowa w języku hebrajskim bądź jidysz, najczęściej dotyczące spraw religijnych. Rywka pisała piórem, które dzieliła z kuzynką Esterą. Borykała się z brakiem atramentu - zdarzało się, że z tego powodu nie mogła pisać. Na stronach dziennika można dostrzec zmiany

koloru atramentu przynieszonego przez Esterę z pracy. W całym zeszycie widocznych jest kilka jego kolorów – od różnych odcieni niebieskiego po czarny, często wyblakły.

Zeszyt z zapiskami Rywka zabrała ze sobą do obozu Auschwitz-Birkenau (vide), gdzie został po wyzwoleniu znaleziony w ruinach krematorium III przez lekarkę z Armii Czerwonej, Zinajdę Berezowską. Jej wnuczka przekazała w 2015 r. dziennik mieszkającym w Izraelu kuzynkom Rywki. Decyzją rodziny dziennik został oddany do Yad Vashem.

Po raz pierwszy dziennik został opublikowany w 2014 r. w języku angielskim. W ślad za pierwszym, albumowym wydaniem dziennika pojawiło się w drugim w języku angielskim oraz kolejne przekłady na języki całego świata, m.in. włoski, francuski, niemiecki, fiński, hiszpański, kataloński, słowacki, czeski, portugalski i hebrajski. Polskie wydanie ukazało się w 2017 r.

Ewa Wiatr

Źródła

The Diary of Rywka Lipszyc: Found in Auschwitz by the Red Army in 1945 and First Published in San Francisco in 2014, red. A. Zapruder, tłum. M. Markoff, San Francisco: Jewish Family and Children Services, 2014; R. Lipszyc, Dziennik z getta łódzkiego, oprac. E. Wiatr, Kraków: Austeria, 2017.

Referencje

<http://www.rywka.com>

Tagi

literatura getta młódzież

Data aktualizacji: 30-07-2026

Data dodania: 16-09-2025

